

WPISUJE UCZEŃ

KOD UCZNI

DATA URODZENIA UCZNI

dzień miesiąc rok

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY

miejsce
na naklejkę
z kodem

dysleksja

**EGZAMIN
W TRZECIEJ KLASIE GIMNAZJUM
Z ZAKRESU PRZEDMIOTÓW HUMANISTYCZNYCH**

Cywilizacja

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 12 stron.
Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Na tej stronie i na karcie odpowiedzi wpisz swój kod i datę urodzenia.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z czarnym lub granatowym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach od 1. do 20. są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Odpowiada im następujący układ kratek na karcie odpowiedzi:

☐ A	☐ B	☐ C	☐ D

Wybierz tylko jedną odpowiedź i zamaluj kratkę z odpowiadającą jej literą - np. gdy wybrałeś odpowiedź "A":

☒	☐ B	☐ C	☐ D

6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeżeli się pomylisz,
błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz inną odpowiedź.

☒	☐ B	☐ C	☒

7. Rozwiązania zadań od 21. do 29. zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
8. Redagując odpowiedzi do zadań, możesz wykorzystać miejsce opatrzone napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

**Czas pracy:
120 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 50**

Cywilizacja

I. Cywilizacja – co za wspaniałe słowo! Obejmuje wszystko, czym ludzie mogliby się szycić. Możemy być dumni z wielu wspaniałych osiągnięć naszej działalności na przestrzeni wieków. Ale bądźmy uczciwi. Czy postęp oznacza tylko sztafetę materialnych osiągnięć i historię moralnego sukcesu?

Kłopot z tym, że wspaniałe osiągnięcia cywilizacji mają często uboczne skutki, niekorzystne lub dramatycznie groźne.

II. Starożytna Grecja stworzyła Rzym, Rzym dał początek chrześcijańskiej Europie. Europa po okresie średniowiecza wkroczyła w epokę renesansu.

III. Jakie wydarzenia historyczne ukształtowały epokę renesansu?

Ważnym wydarzeniem, które szczególnie wpłynęło na literaturę, było wynalezienie druku. Natomiast poważne zmiany w chrześcijańskim Kościele przyniosła reformacja. To dzięki niej powstały nowe nurty wyznaniowe. Bardzo ważne były też odkrycia geograficzne. To one ukształtowały nową Europę i zmieniły sposób myślenia wielu ludzi. Odkrycie Ameryki i innych nowych ziem spowodowało bogacenie się miast, możliwość inwestycji i rozwój sztuki, spowodowało także rozszerzenie horyzontów ludzkiego myślenia, napływ pieniądza do Europy, a tym samym inny, mniej ascetyczny, a bardziej wystawny styl życia. Kolejnymi wydarzeniami, będącymi także konsekwencjami odkryć geograficznych, istotnymi dla tworzenia nowej epoki, było: powstawanie silnych państw, odejście od uniwersalizmu Europy, wykształcenie się języków narodowych, silnych dynastii postępujących w myśl interesów państw.

IV. Ale podbój Ameryki pociągnął za sobą także katastrofalne skutki, zwłaszcza dla jej rdzennej ludności. W przeciągu niespełna stulecia wyginęła większość mieszkańców Ameryki. Stało się tak zarówno wskutek bezpośrednich działań konkwistadorów, jak i morderczych warunków pracy, do której zmuszano Indian w majątkach zdobywców. Dzieła zniszczenia dopełniły choroby przywiezione z Europy, takie jak: odra, ospa, grypa. Po wyniszczeniu Indian do pracy w majątkach kolonizatorów wykorzystywano niewolników murzyńskich z Afryki. Ogromne dochody, oprócz wycisku niewolników, dawało europejskim zdobywcom wydobywanie złota i srebra, z których część oddawano skarbowi królewskiemu.

V. I choć przygoda i chęć zysku były głównymi motywami podróży wielu odkrywców, głód wiedzy stał się równie ważną siłą napędową rozwoju cywilizacji.

VI. Kolumb i jego następcy odkryli nowe lądy, Kopernik na nowo odkrył kosmos, szokował świat stwierdzeniem, że Słońce jest centrum wszechświata. Człowiek odkrył, że dzięki miłości, wolności, poczuciu własnej godności jest Człowiekiem. I myśl ta towarzyszy nam do dzisiaj.

według: K.Zielińska, Z.T.Kozłowska, *U źródeł współczesności. Czasy nowożytn.*, Warszawa 1999.

Zadanie 1. (0-1)

Całokształt kulturowego, naukowego i technicznego dorobku społeczeństw wytworzonego w ciągu dziejów i przekazywanego z pokolenia na pokolenie to:

- A. reformacja,
- B. cywilizacja,
- C. demokracja,
- D. uniwersalizm.

Zadanie 2. (0-1)

W akapicie nr I zawarta jest informacja, iż człowiek może być dumny ze swoich osiągnięć. Potwierdzenie tego stanowiska znajduje się w akapitach numer:

- A. IV i V
- B. III i IV
- C. III i VI
- D. IV i VI.

Zadanie 3. (0-1)

Określenie *ale bądźmy uczciwi* w kontekście akapitu nr I oznacza, że należy:

- A. cieszyć się z sukcesu człowieka,
- B. kwestionować sens rozwoju cywilizacji,
- C. być dumnym ze wszystkich osiągnięć człowieka,
- D. dostrzegać zalety i wady rozwoju cywilizacyjnego.

Zadanie 4. (0-1)

Odkrycia geograficzne w XV i XVI wieku nie miały wpływu na:

- A. rozwój sztuki,
- B. zmianę sposobu życia ludzi,
- C. bogacenie się mieszczaństwa,
- D. koniec panowania dynastii europejskich.

Zadanie 5. (0-1)

Odwołując się do informacji zawartych w akapicie nr III, wskaż, które wydarzenie lub zjawisko nie miało istotnego wpływu na ukształtowanie się „Nowej Europy” w XVI wieku.

- A. reformacja,
- B. bunty chłopów,
- C. odkrycie Ameryki,
- D. wynalezienie druku.

Zadanie 6. (0-1)

***Sztafeta materialnych osiągnięć i historia moralnego sukcesu* w rozwoju cywilizacji oznacza, że:**

- A. każda następna epoka korzysta z dorobku poprzedniego pokolenia,
- B. każda następna epoka nie korzysta z dorobku poprzedniego pokolenia,
- C. następne epoki przejmują po poprzednich pokoleniach tylko złe rzeczy,
- D. każda następna epoka pozostaje w izolacji wobec dokonań innych epok.

Zadanie 7. (0-1)

Człowiek odkrył, że dzięki miłości, wolności, poczuciu własnej godności jest Człowiekiem.
Ostatni wyraz w zdaniu został zapisany dużą literą, aby podkreślić, że człowiek:

- A. miał władzę i pieniądze,
- B. był zarozumiały i pyszny,
- C. był zakochany w sobie i bezkrytyczny,
- D. miał poczucie własnej wartości i żył godnie.

Zadanie 8. (0-1)

Rozwojowi cywilizacyjnemu sprzyja:

- A. strach przed zmianami,
- B. brak ciekawości świata,
- C. niechęć do bogacenia się,
- D. potrzeba zdobywania wiedzy.

Zadanie 9. (0-1)

Teoria Kopernika dokonała przewrotu w poglądach ludzi na budowę wszechświata, ponieważ:

- A. zahamowała rozwój nauk,
- B. dowiodła, że Słońce krąży wokół Ziemi,
- C. dowiodła, że Ziemia krąży wokół Słońca,
- D. ugruntowała pogląd, że Ziemia jest centrum wszechświata.

Zadanie 10. (0-1)

Zaznacz poprawnie zapisany skrócony opis bibliograficzny.

- A. Kopernik M. , *O obrotach ciał niebieskich*, 1982
- B. Mikołaj Kopernik *O obrotach ciał niebieskich* Warszawa
- C. Mikołaj Kopernik, *O obrotach ciał niebieskich*, Warszawa 1982.
- D. Kopernik Mikołaj , *O obrotach ciał niebieskich*, 1982 Warszawa

Zadanie 11. (0-1)

Biorąc pod uwagę treść akapitów, zaznacz poprawną odpowiedź.

W akapicie numer:

- A. II- autor zauważa ciągłość procesu cywilizacyjnego,
- B. III- autor wymienia negatywne skutki rozwoju cywilizacji,
- C. IV- autor wymienia pozytywne skutki rozwoju cywilizacji,
- D. VI- autor stwierdza, że rozwój cywilizacji ma zarówno zalety jak i wady.

Zadanie 12. (0-1)

Zaznacz nieprawdziwy związek przyczynowo-skutkowy.

- A. wynalezienie druku → rozwój literatury,
- B. reformacja → powstanie nowych wyznań,
- C. uniwersalizm europejski → działania konkwistadorów,
- D. wydobywanie złota i srebra → rozwój gospodarczy Europy.

Zadanie 13. (0-1)

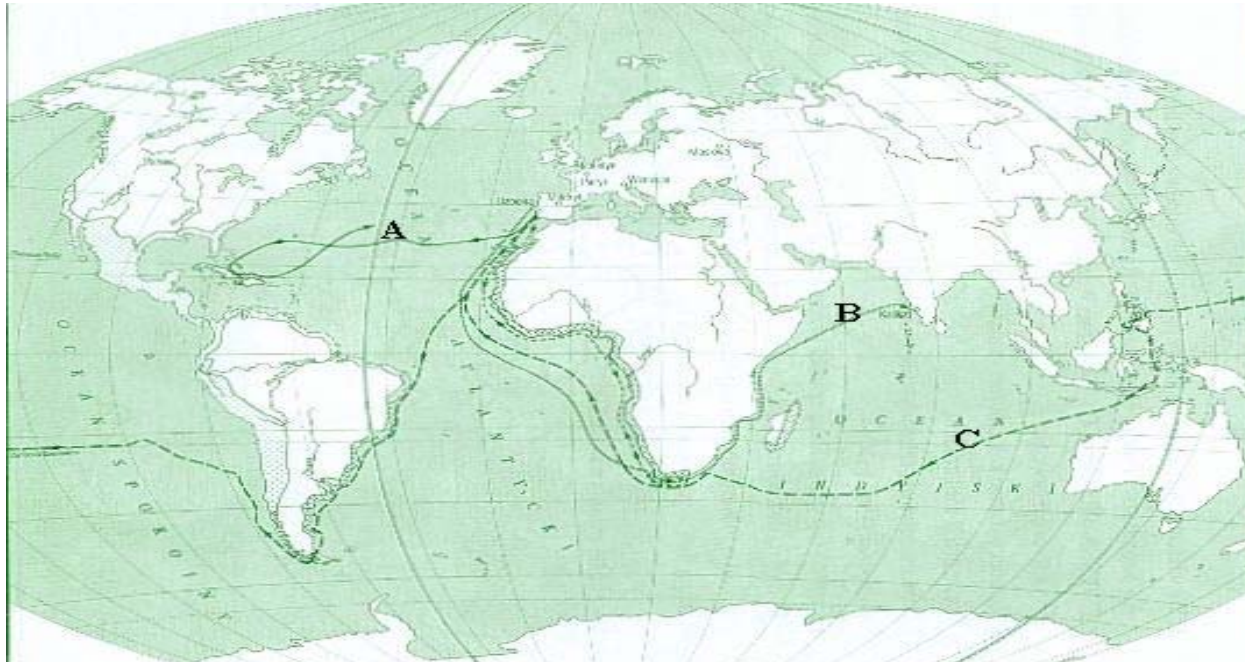
Skutki odkryć geograficznych były widoczne w różnych dziedzinach życia np. w polityce, gospodarce i kulturze. Wybierz wiersz w tabeli, w którym dokonano poprawnego przyporządkowania zjawisk historycznych dziedzinom życia społecznego.

	Skutki polityczne	Skutki gospodarcze	Skutki kulturalne
A	powstanie republik	początki feudalizmu	wynalezienie druku
B	rozkwit demokracji	powstanie przemysłu fabrycznego	rozwój kultury rycerskiej
C	upadek monarchii	upadek rolnictwa	powstania teatru
D	umocnienie się dynastii	możliwość nowych inwestycji	rozwój architektury świeckiej

Zadanie 14. (0-1)

Przeczytaj dokładnie poniższe zdanie oraz przeanalizuj mapę *Wielkich podróży XV i XVI w.* Opisowi odpowiada na mapie trasa oznaczona literą:

W 1519 roku Magellan wyruszył z hiszpańskiej Sewilli i żeglując wzdłuż wybrzeży Ameryki Południowej na południe, dotarł do cieśniny, którą później nazwano jego nazwiskiem, a następnie popłynął na zachód.

źródło: K. Zielińska, Z.T.Kozłowska, *U źródeł współczesności. Czasy nowożytne*, Warszawa 1999.

A. – **A**

B. – **B**

C. – **C**

D. **żadna z nich.**

Zadanie 15. (0-1)

Na wystawie poświęconej osiągnięciom cywilizacyjnym renesansu możesz zobaczyć:

- A. radio, rycinę przedstawiającą akwedukt,
- B. busołę, makietę zespołu pałacowego w Wersalu,
- C. *Dawida* Michała Anioła, *Mona Lisę* Leonarda da Vinci,
- D. *Słoneczniki* Vincenta van Gogha, *Panny z Avignon* rozwój sztuki romańskiej Pabla Picassa.

Tekst źródłowy nr 2 **Dzieła sztuki renesansowej**

źródło: *Wielcy malarze. Ich życie, inspiracje i dzieło. Leonardo da Vinci*, Nr 37, Warszawa 1999.

źródło: *Wielcy malarze. Ich życie, inspiracje i dzieło. Jan Van Eyck*, Nr 51, Warszawa 1999.

źródło: K. Zielińska, Z.T. Kozłowska, *U źródeł współczesności. czasy nowożytne*, Warszawa 1999.

Zadanie 16. (0-1)

Analizując powyższe reprodukcje, można powiedzieć, że w renesansowych dziełach sztuki:

- A. dominowały treści religijne nad świeckimi,
- B. pokazywano przede wszystkim brzydotę ludzkiego ciała,
- C. człowiek znalazł się w centrum zainteresowania artystów,
- D. podobnie jak w średniowieczu człowiek wstydił się własnego ciała.

Zadanie 17. (0-1)

Malarstwo renesansowe wprowadziło:

- A. ukazywanie zdeformowanych postaci,
- B. malowanie postaci za pomocą plam, zamazywanie konturów,
- C. malowanie postaci z wykorzystaniem kształtów brył geometrycznych,
- D. przedstawianie postaci zgodnie z prawami widzenia, z uwzględnieniem perspektywy.

Adam Asnyk

Do Młodych (fragmenty)

Szukajcie prawdy jasnego płomienia!

Szukajcie nowych, nie odkrytych dróg! (...)

Każda epoka ma swe własne cele

I zapomina o wczorajszych snach(...)

Nieście więc wiedzy pochodnię na czele

I nowy udział bierzcie w wieków dziele,

Przyszłości podnoście gmach.

Ale nie depreczcie przeszłości ołtarzy,

Choć macie sami doskonalsze wznieść;

Na nich się jeszcze święty ogień żarzy

I miłość ludzka stoi tam na straży,

I wy winniście im cześć!

A. Asnyk, *Wypisy z literatury polskiej i obcej*, Pod redakcją J. Przybylska-Gmyrek, Warszawa 1992.

Zadanie 18. (0-1)

Podmiot liryczny w wierszu :

- A. zachęca młodzież do pogłębiania wiedzy i do aktywności życiowej,
- B. oczekuje, że młodzi zapomną o przeszłości i będą realizowali tylko cele własnego pokolenia,
- C. przekonuje, że jedynym zadaniem młodzieży jest odkrywanie tego, czego przodkowie nie zdołali dostrzec,
- D. nakłania młodzież do bezkrytycznego dochowania absolutnej wierności ideałom przeszłości.

Zadanie 19. (0-1)

Z wiersza A. Asnyka wynika, że przeszłość dla młodego pokolenia powinna być:

- A. hamulcem postępu,
- B. zbędnym balastem,
- C. źródłem inspiracji,
- D. siedliskiem zastoju.

Zadanie 20. (0-1)

Podmiot liryczny apeluje do czytelnika, stosując:

- A. epitet,
- B. apostrofę,
- C. porównanie,
- D. wyraz dźwiękonaśladowczy.

Tekst źródłowy nr 4

*Ileż od trzech tysięcy lat przesunęło się nad Egiptem dynastii i kapłanów, ile miast i świątyń upadło w gruzy, ba! nawet narosły nowe warstwy ziemi...
Wszystko zmieniło się z wyjątkiem tego, że - dwa i dwa jest cztery, że połową prostokąta jest trójkąt, że Księżyc może zakryć Słońce(...)
W znikomym świetle trwa i zostaje sama tylko mądrość. I biada temu, kto dla rzeczy mijających jak obłoki opuszcza wieki!*

B. Prus, *Faraon*, Warszawa 1982.

Zadanie 21. (0-2)

Z tekstu B. Prusa wypisz jeden fakt i jedną opinię.

fakt:

opinia:

Zadanie 22. (0-1)

Na podstawie tekstu wymień jeden czynnik cywilizacji, który ulega zmianie i jeden, który jest stały.

czynnik zmienny:

czynnik stały:

Zadanie 23. (0-1)

Z tekstu B. Prusa wypisz porównanie.

.....
.....

Zadanie 24. (0-1)

W jakim celu B. Prus posłużył się w tekście zdaniem wykrzyknikowym ?

.....
.....

Rozwiązując zadania numer 25, 26, 27, wykorzystaj tekst źródłowy nr 3

Zadanie 25. (0-1)

Przekształć słowa poety skierowane do młodych: *Każda epoka ma swe własne cele I zapomina o wczorajszych snach* tak, aby pozbawić je charakteru metaforycznego, ale nie zmienić ich sensu.

.....
.....

